

Från krångelspråk till klarspråk

Om språket som auktoritetsmarkör i rettsvesenet

YSTADS TINGSRÄTT
SVERIGES DOMSTOLAR

Upplägg

- Myndigheternas språk - i grunden en fråga om demokrati
- Vad kännetecknar det juridiska språket?
- Vad krävs för framgång med klarspråksarbete?

Demokrati

- En fungerande demokrati kräver bl.a. att vi som arbetar på myndigheter och i domstolar kan förklara
 - vår roll och uppgift i samhället
 - vad vi har beslutat och varför

- Kan vi det?

Demokrati

Folkets fråga: Får Nordkalk fälla träd i Ojnareskogen eller inte?

HD:s svar: "Partiellt prövningstillstånd i fråga om vilken betydelse Miljööverdomstolens lagakraftvunna dom om tillåtlighet har vid den aktuella prövningen av tillståndsfrågan. Frågan om prövningstillstånd rörande målet i övrigt förklaras vilande"

MATS PETTERSSON

NYHETSCHEF GOTLANDS TIDNINGAR

Från auktoritet till ...

- Språket är det *enda verktyg* juristen har för att nå ut och förmedla sin kunskap
- Juristen använder *auktoritetsmarkörer* för att visa att hen vet vad hen snackar om
- Skapar ett *maktspråk* som hindrar förståelse

... rationalitet

- Den auktoritära stilen har funkat till *informaliseringen* slog igenom
- Tilltron till rättsväsendet vilar numera på **rationalitet** - kräver att jurister formulerar begripliga texter

Hur lär vi oss att skriva ”juridiska”?

- Tidigare avgöranden fungerar som språkmallar
- Språklig ton, perspektiv och uttryckssätt formade av domstolsjurister för ...
- Viktigaste målet är att kollegor förstår

Vad har inlärningstraditionen inneburit för språket i domar?

- Få grammatiska fel och andra direkta språkfel
- Onaturligt att skriva för enskilda parter
- Vanligt med fackjargong
- Avvikande, krystat och högtravande språkbruk
- Statisk och formbunden utformning
”rädslans kultur”

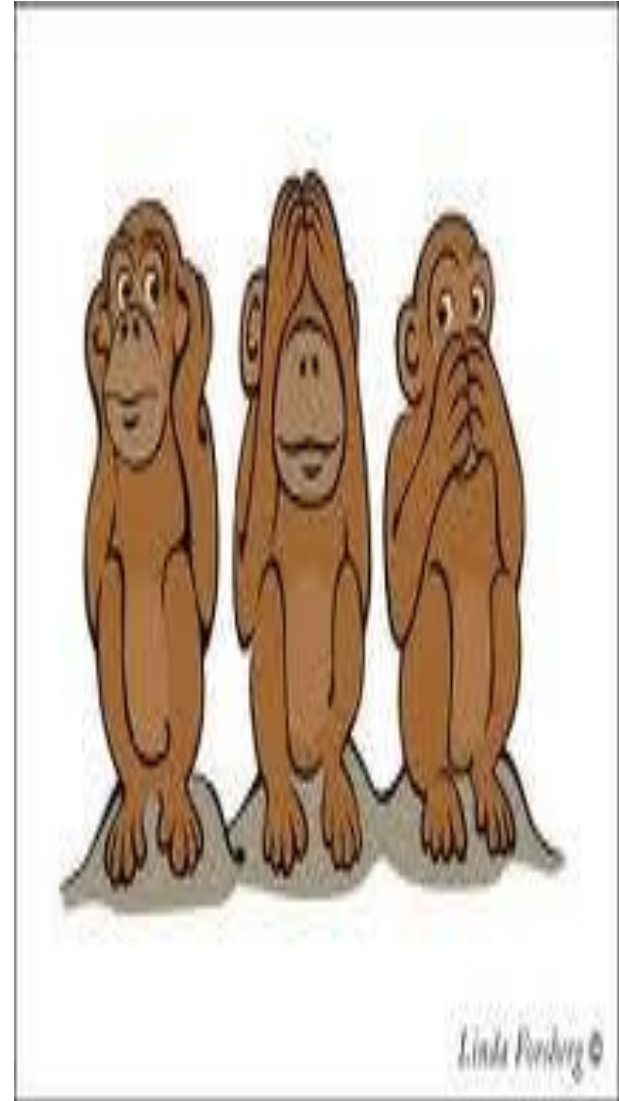
Vad vill Sveriges Domstolar åstadkomma?

- Ökat förtroende för Sveriges Domstolar
- Lättlästa domar
- Effektivare domskrivning

Vanliga (bort)förklaringar till varför vi domare skriver som vi gör

- Jag måste skriva som jag gör för att inte exaktheten ska gå förlorad
- Jag hinner inte skriva klarspråkligt
- Jag vägrar skriva bebisspråk, det är ovärdigt
- Ingen ska väl lägga sig i hur jag utformar mina texter
- Det är inte min utan skolans uppgift svenska språket

Vad krävs för framgång (för myndigheten)?

- Handlar om att ändra *beteende* (attityder och förhållningssätt)
- Varje arbetsplats måste själv *återkommande* göra grundarbetet
 - *undersöka*
 - ta fram *riktlinjer*
 - *följa upp*
 - *justera*
- Cheferna nyckelpersoner

Vad krävs för framgång (för individen)?

Insikt

Motivation

Kompetens

Mod